

Zelené verejné obstarávanie – podporný nástroj udržateľnej výroby a spotreby

Zelené verejné obstarávanie (Green Public procurement/GPP) predstavuje spôsob, ktorým sa umožňuje integrovať environmentálne charakteristiky produktov v postupoch verejného obstarávania, teda spôsob, ktorým môžu verejné organizácie zabudovávať požiadavky na dodanie takých výrobkov a služieb, ktoré majú na základe

pre GPP (modul 1), Právny a strategický rámec pre GPP (modul 2) a Praktický modul s environmentálnymi charakteristikami na produkty (modul 3). V rámci modulu 3 Komisia v spolupráci s členskými štátmi vypracovala environmentálne charakteristiky desiatich vybraných skupín produktov: Kopirovací a grafický papier, Elektrický

štátov. Ako prvá v poradí sa uskutočnila na Slovensku v Bratislave 14. 10. 2009 v hoteli Bôrik pod názvom **Zelené verejné obstarávanie – cesta k zmene**. Konferenciu zorganizoval odbor environmentálnej politiky MŽP SR s komunikačným odborom ministerstva, v spolupráci so SAŽP – CEM pod odborným vedením ITCILO. Cieľom národnej

Predstavitelia usporiadateľských organizácií a inštitúcií: zľava Ing. Soňa Záhoranová, MŽP SR, Maria Teresa Pisani, ITCILO, riaditeľka odboru environmentálnej politiky MŽP SR RNDr. Mária Vidová, vedúci odboru životného prostredia a priemyslu Generálneho riaditeľstva pre životné prostredie Európskej komisie Pavol Mišiga, štátny tajomník MŽP SR Jaroslav Jaduš a generálny riaditeľ SAŽP doc. Ing. Stanislav Štofko, CSc.

de zhodnotenia ich environmentálneho profilu najmenší vplyv na životné prostredie v jednotlivých fázach svojho životného cyklu.

Vychádzajúc z toho, že ročné náklady verejných organizácií Európskeho spoločenstva tvoria približne 17 % hrubého domáceho produktu (HDP) Európskej únie, obstarávací procesy verejných organizácií využitím svojej kúpnej sily s orientáciou na výroby, služby a práce s priaznivejším vplyvom na životné prostredie, predstavujú významný potenciál na ovplyvňovanie vzorcov výroby a spotreby smerom k ich udržateľnosti. Stávajú sa jednou z kľúčových síl podporujúcich inovácie v procese vývoja nákladovo efektívnejších a environmentálne vhodnejších technológií, výrobkov a služieb na trhu. V súvislosti s týmto významným potenciálom na úrovni Spoločenstva boli prijaté významné strategické dokumenty, najmä: oznámenie Európskej komisie COM/2008 o verejnom obstarávaní pre lepšie životné prostredie a Akčný plán Európskeho spoločenstva pre udržateľnú výrobu a spotrebu a udržateľnú priemyselnú politiku (2008), ktorými sa naštartovali významné strategické, podporné a praktické kroky v nasledujúcich oblastiach:

1. Právny rámec

V rámci legislatívneho procesu v priebehu rokov 2008 a 2009 sa vykonali intenzívne práce na príprave nových nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) o udeľovaní environmentálnej značky EÚ a o schéme environmentálneho manažérstva a auditu (EMAS) a na revízii smerníc ES o ekodizajne a o energetickom šetrení.

2. Podporný rámec

Európska komisia vydala pre členské štáty príručku pre zelené verejné obstarávanie **GPP Training Toolkit**, do ktorej sú včlenené tri základné moduly: Akčný plán

energia, Čistiace prostriedky a služby, Strava a stravovacie služby, IT zariadenia, Stavebné produkty a stavebné práce, Doprava, Nábytok, Textílie a Záhradnícke produkty a služby, ktoré sa odporúčajú využívať v procese verejného obstarávania vo verejných organizáciách Spoločenstva. Modul 3 je dostupný na stránke Komisie <http://ec.europa.eu/environment/gpp> aj v slovenskom jazyku.

3. Praktické kroky

V rámci šírenia tejto iniciatívy Európska komisia dala popud k vzdelávaniu národných expertov pre GPP a odborníkov zainteresovaných na verejnom obstarávaní vo vybraných desiatich členských krajinách EÚ, medzi ktoré bola vybraná aj Slovenská republika. Toto vzdelávanie realizuje medzinárodné tréningové centrum Medzinárodnej organizácie práce (ITCILO) v Turíne, kde sa v júli tohto roku v rámci I. fázy za Slovenskú republiku vyškolili dvaja experti: Ing. Soňa Záhoranová za Ministerstvo životného prostredia SR, ktoré je gestorom tejto problematiky a Ing. Petra Kovárová za Slovenskú agentúru životného prostredia, Centrum environmentálneho manažérstva (SAŽP – CEM), ktoré je výkonným pracoviskom najmä v súvislosti s realizáciou Národného akčného plánu pre GPP, schváleného uznesením vlády SR č. 944/2007.

Národná konferencia

II. fázu tohto vzdelávania tvorí séria konferencií na národných úrovniach vybraných členských

konferencie bolo účastníkom vysvetliť a priblížiť:

- význam GPP v kontexte jeho príspevku k zlepšovaniu životného prostredia,
- jeho podporný a iniciálny potenciál vo väzbe na produkty, technológie, ale aj na znižovanie nákladov týkajúcich sa celkovej obstarávacej ceny,
- informácie o súčasných a pripravovaných aktivitách EÚ na zabezpečenie dosiahnutia cieľa uplatňovať do roku 2010 vo všetkých členských krajinách EÚ priemernú úroveň 50 % zelených zákaziek,
- formou praktických cvičení docieľiť jasnejší prístup k využívaniu environmentálnych charakteristík na produkty a požiadaviek na spôsobilosť dodávateľov vo verejnom obstarávaní.

Konferencia bola určená zástupcom zainteresovaných

Prezentácia vedúceho odboru životného prostredia a priemyslu Generálneho riaditeľstva pre životné prostredie Európskej komisie Pavla Mišigu

strán, predovšetkým: tvorcom politik, verejným obstarávateľom a obstarávateľom z centrálnych, regionálnych a miestnych organizácií, priemyselným podnikom a obchodným a priemyselným združeniam, zástupcom vzdelávacích a výskumných centier, vysokým školám, mimovládny organizáciám a zástupcom médií.

Konferenciu otvoril štátny tajomník MŽP SR Jaroslav Jaduša, pričom vo svojom vystúpení vyzdvihol úspešné realizovanie GPP v SR formou aktivít národného akčného plánu, na ktorého základe sa úroveň zelených verejných zákaziek podarilo priblížiť takmer k 40 % v nadväznosti na hodnotové vyjadrenie uskutočnených zelených zákaziek. Zároveň vyjadril presvedčenie, že prostredníctvom úspešného naštartovania GPP a kontinuálneho vzdelávania sa podarí splniť vytýčený spoločný európsky cieľ. Úvodné slová ďalej predniesli riaditeľka odboru environmentálnej politiky MŽP SR RNDr. Mária Vidová a generálny riaditeľ SAŽP doc. Ing. Stanislav Štofko, CSc. Dôležitými hosťami konferencie boli vedúci odboru životného prostredia a priemyslu Generálneho riaditeľstva pre životné prostredie Európskej komisie Pavol Mišiga, pod ktorého riadenie patria okrem GPP aj EMAS, environmentálne označovanie, integrovaná produktová politika (IPP) a udržateľná výroba a spotreba (SCP) a Mária Teresa Pisani z ITCILO. Okrem týchto hostí sa otvorená konferencie zúčastnil aj prof. Ing. Ľubomír Šooš, CSc., dekan Strojníckej fakulty STU v Bratislave, ktorý je zároveň predsedom komisie dobrovoľných nástrojov environmentálnej politiky – poradného orgánu ministra životného prostredia.

Konferencia vzbudila pozitívny záujem odbornej verejnosti, čo sa prejavilo účasťou 96 účastníkov, medzi ktorými boli aj zástupcovia kancelárie prezidenta SR, úradu vlády SR a jednotlivých ministerstiev. Priebeh konferencie konferovala a organizačne zabezpečovala Ing. Soňa Záhoranová z MŽP SR. Najväčšiu odozvu mali praktické cvičenia v štyroch skupinách, v ktorých účastníci v prípadových štúdiách uplatnili získané informácie a poznatky.

Druhý Európsky kvet v SR

Súčasťou programu konferencie bolo slávnostné odovzdanie osvedčenia o udelení práva používať environmentálnu značku Spoločenstva Európsky kvet organizácii SHP Harmanec, a. s., Ministerstvom životného prostredia SR na jej hygie-

nické výrobky: kuchynské utierky – KOKKEN COOP 8 x 72 a SUPER STRONG 4 x 48, toaletné papiere – TOILET COOP 16 x 170 a SUPER SOFT 6 x 187.

Tieto štyri výrobky splnili environmentálne kritériá podľa rozhodnutia Európskej komisie č. 2001/405/ES, medzi ktoré patrilo splnenie:

- limitov emisií do ovzdušia (oxid uhlíčitý, oxid siričitý) a emisií do vody (AOX – halogénované organické zlúčeniny, COD – chemická spotreba kyslíka) ako súčet emisií zo štádia výroby buničiny a zo štádia výroby a spracovania tissue papiera,
- energie zo štádia výroby buničiny, výroby a spracovania tissue papiera,
- požiadavky na trvalo udržateľné lesné hospodárstvo územia (podniku), ktoré sú zdrojom výroby buničiny,
- ukazovateľov na nebezpečné chemické látky (biele buničiny, prídavné látky na dosiahnutie pevnosti za mokra),
- požiadaviek na odpadové hospodárstvo, bezpečnosť a funkčnú spôsobilosť produktov.

Keďže SHP Harmanec, a. s., je spoločnosťou, ktorá vyváža svoje produkty okrem iných aj do severných krajín Európy, bola na základe prísnych požiadaviek spotrebiteľov, najmä zo Švédska, nútená si dať svoje produkty, technológiu, ako aj dovezenú buničinu otestovať a overiť zhodu v spojitosti s predmetnými environmentálnymi kritériami, s cieľom získať environmentálnu značku Spoločenstva, a takto si udržať ekonomicky významné zahraničné trhy. SHP Harmanec, a. s., je v súčasnosti prvým priemyselným podnikom v SR, ktorý získal Európsky kvet. V minulom roku získala toto ocenenie na hotelové zariadenie ako vôbec prvá v SR spoločnosť MaMaison Residence Sulekova.

Nadväzne na narastajúce environmentálne po-

Predseda predstavenstva SHP Group a generálny riaditeľ SHP Harmanec, a. s., Ing. Daniel Krchňavý prebral právo používať európsku environmentálnu značku Európsky kvet z rúk štátneho tajomníka MŽP SR Jaroslava Jaduša

vedomie spotrebiteľov je možné konštatovať, že sa postupne zvyšuje u nás záujem podnikateľov o národnú environmentálnu značku Environmentálny vhodný produkt, ako aj o environmentálnu značku EÚ Európsky kvet.

Ing. Emília Boďová
riaditeľka Centra environmentálneho manažérstva SAŽP

Foto: Komunikačný odbor MŽP SR a SAŽP – CEM

Praktické aktivity vzbudili veľký záujem účastníkov

Jedna zo štyroch skupín pracovala pod vedením Pavla Mišigu